

ΚΥΠΡΟΑΡΧΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ

σσ. 74 - 97

σσ. 74 - 82

Η Κυπροαρχαϊκή περίοδος διαρκεί 300 περίπου χρόνια και είναι πλούσια σε γεγονότα και πολιτιστικά επιτεύγματα.

- 📌 κατάκτηση από Ασσύριους
- 📌 περίοδοι ανεξαρτησίας
- 📌 αιγυπτιακή κυριαρχία
- 📌 περσική κατάκτηση.
- 📌 αποτυχημένη επανάσταση του Ονήσιλου κατά Περσών
- 📌 πολιτιστική ανάπτυξη 8^{ος} και 7^{ος} αι. π. Χ

Παρόλα αυτά η Κύπρος διανύει πολιτιστικά μια εποχή που ονομάστηκε χρυσή εποχή.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Πολιτική αστάθεια λόγω ξένων επεμβάσεων και κατακτήσεων

Ασσύριοι ↔ Αιγύπτιοι ↔ Πέρσες

Ασσύριοι

- ➡ Εξάπλωση στις γύρω περιοχές ➡ εξέλιξη σε μεγάλη δύναμη
- ➡ Φυσιολογικά λόγω γεωγραφικής θέσης η Κύπρος επηρεάζεται
- ➡ Κατάληψη Κύπρου από Σαργόν Β' [επιγραφές Χορσαμπάντ, επιγραφή Κιτίου]
- ➡ Φόρος υποτέλειας Κυπρίων βασιλιάδων στον Ασσύριο βασιλιά Σαργόν Β'
- ➡ διατήρηση του θεσμού της βασιλείας στην Κύπρο
- ➡ διατήρηση κοινωνικών δομών
- ➡ Κύπριοι βασιλείς εξακολουθούν να διαχειρίζονται ελεύθερα τις υποθέσεις του κράτους τους.

Αιγύπτιοι

- ➡ οι Ασσύριοι παρακμάζουν ➡ οι Αιγύπτιοι υποτάσσουν την Κύπρο.
- ➡ διατήρηση κυπριακών βασιλείων και αυτονομίας τους
- ➡ πληρωμή φόρου υποτέλειας
- ➡ επίσκεψη αρχαίου Έλληνα φιλοσόφου Σόλωνα στην Κύπρο ➡ Ίδρυση της πόλεως των Σόλων από βασιλιά Φιλόκυπρο προς τιμή του Σόλωνα.

Πέρσες

- ➡ Διαδέχτηκαν τους Αιγύπτιους στη Μεσόγειο με κίνδυνο την κατάληψη της Κύπρου
- ➡ Αναγνώριση περσικής κυριαρχίας από Κύπριους βασιλιάδες και προσφορά βοήθειας στις εκστρατείες των Περσών
- ➡ Παραχώρηση δικαιώματος στους Κύπριους βασιλιάδες για κοπή δικών τους νομισμάτων με εμβλήματα δικής τους επιλογής
- ➡ ελεύθερη διαχείριση των εσωτερικών υποθέσεων του κράτους των Κυπρίων
- ➡ Πρώτη κοπή ασημένιων νομισμάτων από το βασιλιά της Σαλαμίνας Ευέλθοντα

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΝΗΣΙ

Τέλος 6ου αι. π. Χ, αρχές 5ου αι. π. Χ

δημιουργία δύο πολιτικών ρευμάτων στην Κύπρο

ΦΙΛΟΠΕΡΣΙΚΟ

ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΚΟ / ΑΝΤΙΠΕΡΣΙΚΟ

- ➡ βασιλιάς της Σαλαμίνας, *Γόργος*
- ➡ Αμαθούς

- ➡ αδελφός του Γόργου, *Ονήσιλος*,
- ➡ Σόλοι και Παλαίπαφος

Λόγοι ενίσχυσης αντιπερσικού ρεύματος

- Ⓢ οικονομική αφαίμαξη του νησιού [350 τάλαντα χαλκού]
- Ⓢ ανησυχία Κύπριων βασιλιάδων για πιθανό τερματισμό και της πολιτικής τους ανεξαρτησίας.

Το Βασίλειο της Σαλαμίνας

- Ⓢ το σπουδαιότερο κυπριακό βασίλειο της εποχής
- Ⓢ πρωτεύουσα της Κύπρου για 1000 χρόνια λόγω της προνομιακής της θέσης
- Ⓢ το λιμάνι της ανοικτό παράθυρο προς την Ανατολή
- Ⓢ παρά τους διαδοχικούς κατακτητές δεν έχασε ποτέ τη λάμψη της
- Ⓢ διατήρηση του ελληνικού πολιτισμού ως διάδοχος της Έγκωμης
- Ⓢ δημιουργία ενός δυναμικού πολιτισμού 8ος π. Χ
- Ⓢ κατά το δεύτερο ελληνικό αποικισμό η Σαλαμίνα υπήρξε

- ↘ βάση εξορμήσεων των Ελλήνων
- ↘ διαμετακομιστικός σταθμός
- ↘ τόπος εγκαταστάσεις μεταναστών

Αυτό οδήγησε στην ανανέωση των δεσμών όλου του νησιού με την Ελλάδα, στην επαφή και γνωριμία με νέα ελληνικά έθιμα αλλά γενικότερα με τη δράση του Ονήσιλου και αργότερα του βασιλιά της πόλης Ευαγόρα, η Σαλαμίνα έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη μοίρα ολόκληρου του νησιού.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Ιωνική επανάσταση 🖐️ απόφαση Κυπρίων να συμμαχήσουν με τους Ίωνες κατά των Περσών¹ αφού ήδη ήταν έντονο εθνικό το αίσθημα λόγω συχνών εμπορικών σχέσεων και πολιτιστικών δεσμών της Κύπρου με την Ελλάδα.

.....

Ο Ονήσιλος και η δράση του

Ο Ονήσιλος, ο οποίος ήταν φιλέλληνας, αποφάσισε να προχωρήσει σε επαναστατικές ενέργειες για αποτίναξη του Περσικού ζυγού. Ο αδελφός του όμως, και βασιλιάς της Σαλαμίνας, Γόργος, ανήκε στο φιλοπερσικό ρεύμα και αυτό δημιουργούσε πρόβλημα στις διαθέσεις του. Έτσι λοιπόν ο Ονήσιλος αφού εκθρόνισε τον αδελφό του, προχώρησε σε συνένωση των κυπριακών δυνάμεων [πόλεων-βασιλείων] και τέθηκε επικεφαλής στον αγώνα εναντίον των Περσών..

Γεγονότα Επανάστασης Ονησίλου

Ενώ ο Ονήσιλος πολιορκούσε την Αμαθούντα, η οποία αρνήθηκε να βοηθήσει στην επανάσταση κατά των Περσών, πληροφορήθηκε πως ο Πέρσης στρατηγός Αρτύβιος θα ερχόταν στην Κύπρο με στρατό ενώ παράλληλα θα βοηθούσαν και φοινικικά πλοία για ενίσχυση του Περσικού στρατεύματος για εισβολή στο νησί και από τη θάλασσα. Ο Ονήσιλος και οι Κύπριοι βασιλείς αποτείνονται για βοήθεια στους Ίωνες, οι οποίοι στέλνουν ένα μέρος του στόλου τους. Οι Κύπριοι πρέπει να αποφασίσουν αν θα συγκρουστούν με τους Πέρσες σε κυπριακό έδαφος ή με τους Φοίνικες στη θάλασσα. Αποφασίζουν να συγκρουστούν με τους Φοίνικες στη θάλασσα με τη βοήθεια των συμμάχων τους, των Ιώνων. Στη ναυμαχία τα ιωνικά πλοία καταναυμαχούν τα φοινικικά ενώ στη στεριά, στη Σαλαμίνα, αρχικά όλα πηγαίνουν καλά για τους Κύπριους στη σύγκρουσή τους με τους Πέρσες.

Ξαφνικά, όμως, το Κούριον αποστατεί και ακολουθούν τα άρματα των Σαλαμινίων. Οι Κύπριοι υποχωρούν με αποτέλεσμα την **αποτυχία της κυπριακής επανάστασης**. Ένδοξοι Κύπριοι βασιλείς πεθαίνουν, ανάμεσα τους και ο Ονήσιλος με τον τραγικό αποκεφαλισμό του. Οι Ίωνες επιστρέφουν στην Ιωνία και οι Κύπριοι παραμένουν στην κατοχή των Περσών.

Οι συνέπειες της ήττας της κυπριακής επανάστασης υπήρξαν καταστροφικές

- ❑ Ο Πέρσης βασιλιάς Δαρείος αντικαθιστά τους φιλέλληνες βασιλείς με φιλόπερσες δυνάστες και ο φιλοπέρσης Γόργος επιστρέφει στο θρόνο της Σαλαμίνας.
- ❑ Το ελληνικότατο βασίλειο των Σόλων υποτάσσεται στο Μάριον που ήταν κράτος φιλοπερσικό.
- ❑ Οι Κύπριοι βασιλείς είναι υποχρεωμένοι να παραχωρούν στρατιωτικές δυνάμεις στους Πέρσες ενώ αναγκάζονται να τους βοηθήσουν εναντίον των φίλων και συμμάχων τους Ιώνων.
- ❑ Εξαναγκάζονται κατά τη διάρκεια των Περσικών πολέμων να βοηθήσουν με 150 κυπριακά πλοία τον Ξέρξη στην εκστρατεία εναντίον της Ελλάδας. Αυτό δημιούργησε την κακή φήμη για την Κύπρο και τους Κυπρίους ότι είναι κακοί φίλοι και σύμμαχοι [*Βλέπε πηγή σελίδα 81*].

¹ ΔΑΡΕΪΟΣ: «ΔΕΣΠΟΤΑ ΜΕΜΝΗΣΟ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ»

- **Οι Πέρσες**, για να εκδικηθούν τους Κύπριους φιλέλληνες βασιλείς ώστε να μην τολμήσουν ποτέ ξανά να επαναστατήσουν εναντίον τους, καλλιεργούν κλίμα εχθρότητας μεταξύ Φοινίκων και Ελληνοκυπρίων χαρίζοντας στους Φοίνικες ανώτατα αξιώματα² σε πολλές σπουδαίες πόλεις για να μπορούν να λαμβάνουν έτσι μέρος στις εσωτερικές υποθέσεις του νησιού. Όμως, οι Φοίνικες σταδιακά εξελληνίζονται αφού οι καλές σχέσεις με τους Κυπρίους αποδείχθηκαν πιο δυνατές από τη μανία εκδίκησης των Περσών.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Στα μέσα 8ου αι. π. Χ - μέσα 6ου αι. π. Χ η Κύπρος έφτασε στο αποκορύφωμα της πολιτιστικής της ακμής ως αποτέλεσμα των ευνοϊκών συνθηκών που επικρατούσαν πριν την άφιξη των Περσών.

Σχέσεις με άλλα κράτη

- 🌱 Εμπορικές και πολιτιστικές συναλλαγές με Αιγαίο και Ανατολή [κυπριακοί αμφορείς, ροδιακά μυροδοχεία σε κυπριακούς τάφους και κυπριακά έργα τέχνης που βρέθηκαν στην Ελλάδα και τις ακτές της Συρίας και της Παλαιστίνης]
- 🌱 Στενές σχέσεις και με ελληνικές αποικίες στην Αίγυπτο
- 🌱 Μεγάλο εμπορικό κέντρο υπήρξε και η Αμαθούς

Γενικά αναπτύχθηκαν το εμπόριο οι τέχνες και τα γράμματα και η Κύπρος απέκτησε αμύθητα πλούτη.

Ταφική Αρχιτεκτονική

Ταφικά έθιμα

σσ .84 - 87

Νεκρόπολη Σαλαμίνας

- * η μεγαλύτερη που βρέθηκε στην Κύπρο
- * τεράστια αρχαιολογική αξία
- * δύο τετραγωνικά μίλια τάφοι 9^{ος} - 7^{ος} αι. π.Χ.

* Μνημειώδεις θαλαμοειδείς τάφοι

- * Τάφοι πανομοιότυποι με τις περιγραφές του Ομήρου
- * Συνέχιση μυκηναϊκής παράδοσης από τους Κύπριους

² ΠΟΛΙΤΙΚΗ «διαίρει και βασίλευε»

✱ Κτιστοί βασιλικοί τάφοι

- ✱ δρόμος, πρόπυλος
- ✱ ταφικός θάλαμος
- ✱ μεταφορά νεκρού πάνω σε άρμα με άλογα με πολυτελή κτερίσματα
- ✱ θυσίες αλόγων προς τιμή του νεκρού [βλέπε σελίδα 87]
- ✱ Τύμβοι ☹️ τάφοι καλυμμένοι με χώμα που δίνουν την εντύπωση λόφου
- ✱ Κτερίσματα [κλίνη, θρόνος επενδυμένα με ελεφαντόδοντο και φύλλα χρυσού [βλέπε σελίδα 87], χάλκινοι λέβητες [βλέπε σελίδα 87], άρματα, πανοπλίες, «αργυρόηλον» ξίφος [βλέπε σελίδα 85]

επίδραση από την Ανατολική χλιδή

- ✱ Ομηρικά έθιμα [σχήμα τάφων με δρόμο, μεταφορά νεκρού σε άρμα με κτερίσματα, θυσίες αλόγων στο δρόμο ή τον τάφο, καύση νεκρών, προσφορά αμφορέων ελαίου]

Αυτά τα έθιμα στην Ελλάδα είναι πλέον νεκρά 🌀 Κυπριακός συντηρητισμός

✱ Βασιλικοί τάφοι κτισμένοι με πελεκητές πέτρες

Παλαίπαφος, Αμαθούς, Πύλα, Ταμασός [βλέπε σελίδα 85], Κούριον

Πανσπερμία*

- 🍷 ελληνικό έθιμο προσφοράς πήλινων αντικειμένων [αγγεία, ρόδακες, ειδώλια, καρποί] σε πυρά έξω από το νεκρικό θάλαμο
- 🍷 Έθιμο της μινωικής Κρήτης κατά το οποίο πρόσφεραν σε κέρνους καρπούς στη **Θέα Μητέρα**
- 🍷 Με την τελετή αυτή οι Έλληνες τιμούσαν τους νεκρούς τους και καλούσαν τους θεούς να προστατεύσουν τα φρούτα και τα φυτά τους και να τους στέλνουν καλή σοδειά.

* Σήμερα Κόλλυβα σε μνημόσυνα και τα Ψυχοσάββατα

Τζιελλάρκα

Μικροί τάφοι σκαλιστοί σε βράχους στους οποίους ήταν θαμμένοι οι **κοινοί θνητοί** [έμοιαζαν με μικρά κελιά]

Δομή κυπριακής κοινωνίας

μεγάλο χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών.